

Woord vooraf – 11

BOEK I – *De Romantiek*

Hoofdstuk 1 – 17

Romantisch begin: Herder kiest zee. De cultuur opnieuw uitvinden. Individualisme en de stemmen der volkeren. Hoe de dingen dobberen op de stroom van de tijd.

Hoofdstuk 2 – 29

Van de politieke naar de esthetische revolutie. Politieke onmacht en poëtische onverschrokkenheid. Schiller wekt op tot het grote spel. De romantici bereiden hun optreden voor.

Hoofdstuk 3 – 47

De inktvlekkerige eeuw. Afscheid van de nuchterheid van de Verlichting. Van het wonderlijke naar het wonderbaarlijke. Friedrich Schlegel en de carrière van de ironie. De mooie chaos. Het uur van de kritische dictators. Van de wereld een kunstwerk maken.

Hoofdstuk 4 – 69

Fichte en het romantische plezier een 'ik' te zijn. Het hart stroomt over. Scheppingen uit het niets. Romantisch samenzijn. De legendarische woongemeenschap te Jena. Hoge vluchten en de angst om te vallen.

Hoofdstuk 5 – 87

Ludwig Tieck. In de literatuurfabriek. De ik-excessen van William Lovell. Satires op de literatuur. De schrijfvirtuoos ontmoet de kunstdevoot Wackenroder. Twee vrienden op zoek naar de werkelijkheid van hun dromen. Een betoverende maanverlichte nacht en Dürer-tijd. Venusberg in de schemering. 'Franz Sternbalds Wanderungen'.

Hoofdstuk 6 – 107

Novalis. Vriendschap met Schlegel. Aan Schillers ziekbed. Sophie von Kühn. Liefde en dood. Over de wellust van het transcenderen. 'Hymnen an die Nacht.' Bovengronds, ondergronds. Het mysterie van de berg. 'Die Christenheit oder Europa! Waar geen goden zijn, heersen spoken.

Hoofdstuk 7 – 151

Romantische religie. God uitvinden. Schlegels experimenten. Het optreden van Friedrich Scheiermacher: religie is gevoel en smaak voor het oneindige. Religie voorbij goed en kwaad. Eeuwigheid in het beden. Verlossing door de schoonheid van de wereld. Uit het leven van een godsdienstvirtuoos.

Hoofdstuk 8 – 149

De schoonheid en de mythologie. Het oudste systeemprogramma van het Duitse Idealisme. Mythologie van de rede. Van de toekomstgerichte rede naar de waarheid van de oorsprong. Görres, Creuzer, Schlegel en de ontdekking van het Oosten. De andere Oudheid. De goden van Hölderlin. Hun aanwezigheid en vergankelijkheid. In het beeld verdwijnen.

Hoofdstuk 9 – 171

Poëtische politiek. Van de revolutie naar de katholieke orde. Het romantische idee van het 'Rijk'. Schiller en Novalis over de culturele natie. Fichtes natie. Van 'ik' naar 'wij'. Moederlijfmaatschappij. Adam Muller en Edmund Burke. Volksheid. Heidelbergse romantiek. Bevrijdingsoorlog. Romantiek onder de wapenen. Haat tegen Napoleon. Kleist als genie van de haat.

Hoofdstuk 10 – 193

Romantisch onbehagen in de normaliteit. Verlichte ontzuivering. Het rationele en het rationalistische. Trots en leed bij de kunstenaars. Kreisler. Kritiek op de filisters. Verlies van pluriformiteit. Geest van de geometrie. Verveling. De romantische god tegen het grote geeuwen. Het lyrische 'alsof'.

Hoofdstuk 11 – 209

Romantisch opbreken en afbreken. Eichendorff: 'Frische Fahrt'. Sirenenzangen. Godsvertrouwen. Voor het raam. 'Dichter und ihre Gesellen'. Poëzie van het leven. Vrome ironie. Nietsnut – de nar in Christus. E.T.A. Hoffmann: met het grootste gemak. Niet vast verworteld. De speler. Esthetiek van de verschrikking. Het paradijs ligt om de hoek, maar ook de hel. Prinses Brambilla en het grote lachen. Sceptisch fantast.

BOEK II – *Het romantische*

Hoofdstuk 12 – 251

Terugblik op de ideeënchaos. Hegel als criticus van de Romantiek. Commando's van de wereldgeest en aanmatigende subjecten. Biedermeier en junges Deutschland. Op weg naar de werkelijke werkelijkheid. Wedstrijden in ontmaskering. Kritiek op de hemel, ontdekking van de aarde en van het lichaam. Romantische toekomst, prozaïsch heden. Strauß, Feuerbach, Marx. Heine tussen de fronten. Afscheid van de romantische school en verdediging van de nachtegale. Soldaat in de bevrijdingsoorlog van de mensheid en niets dan dichter.

Hoofdstuk 13 – 257

De 'jungdeutsche' Wagner. Rienzi in Parijs. Romantisch revolutionair in Dresden. Verwerkelijking van de vroegromantische dromen: de nieuwe mythologie. De 'Ring des Nibelungen'. Hoe de vrije mens de godenschemering veroorzaakt. Antikapitalisme en antisemitisme. De mythische beleving. Tristan en de romantische nacht. De symbolistische roes. Algemene aanval op de zintuigen.

Hoofdstuk 14 – 275

Nietzsche over Wagner: de eerste reis om de wereld van de kunst. De onromantische tijdgeest: materialisme, realisme, historicisme. Het buis van de arbeid. De romantiek van het dionysische. Wereldtaal muziek. Nietzsche keert zich van Wagner af: verlost van de verlosser. De aarde trouw blijven. Het spelende wereldkind van Heraclitus en van Schiller. Het einde van het ironische verzet. Ineenstorting.

Hoofdstuk 15 – 501

Leven, niets dan leven. Jeugdbeweging. Levenshervorming. Landauer. Binnendringen van een vorm van mystiek. Hugo von Hofmannsthal, Rilke en Stefan George. Betoverende Wilhelmijnische

*decors: de stalen romantiek van het bouwen van slagschepen.
De ideeën van 1914. Thomas Mann in de oorlog. De ethische lucht,
De faustische geur van kruis, dood en graf.*

Hoofdstuk 16 – 525

*Van de toverberg naar het laagland. Langemarck Reiziger tussen
twee werelden. Twee avontuurlijke harten: Ernst Jünger en Franz
Jung. Danswoede in Thüringen. De reis naar het Morgenland.
Gespannen zakelijkheid. Het wachten op het grote ogenblik.
Exploderende oudheden aan het eind van de Weimarrepubliek.
Heideggers politieke romantiek.*

Hoofdstuk 17 – 347

*Romantiek in staat van beschuldiging. Hoe romantisch was
het nationaalsocialisme? Strijd om de romantiek in de
nationaalsocialistische cultuurpolitiek. Nationaalsocialistisch
modernisme: stalen romantiek. De romantiek van het Rijk. Neurenberg.
Romantische geestesgesteldheid als voorgeschiedenis. Dionysisch leven
of biologisme. Wereldvreemdheid, wereldvroomheid en wereldschokkende
furie. De verheven interpretatie van de rauwe gebeurtenissen.
Heidegger als voorbeeld. Hitler en de koortsdromen van
de romantiek. Waan en waarheid.*

Hoofdstuk 18 – 369

*De catastrofe en de romantische uitleg daarvan: 'Doktor Faustus' van
Thomas Mann. Verheven interpretaties van de rauwe gebeurtenissen.
Ontnuchtering. Drooggelegde alcoholici. De sceptische generatie. Nogmaals
nieuwe zakelijkheid. De avant-garde, de techniek en de massa. Adorno en
Gehlen in de nachtstudio. Hoe romantisch was de beweging van '68?
Over romantiek en politiek.*

Literatuur en bronnen – 393

Personenregister – 411